

Labas darba drošības un veselības aizsardzības devums uzņēmējdarbībai

Darba drošība un veselības aizsardzība (DDVA) ir ne tikai juridiskās un sociālās saistības, bet tā ir arī laba uzņēmējdarbībai. Uzņēmumi novērtē to, ka DDVA pasargā cilvēkus no traumu gūšanas darbā vai darba izraisītas saslimšanas, bet tā ir arī būtiska veiksmīgas uzņēmējdarbības daļa.

Kādēļ DDVA ir būtiska labas uzņēmējdarbības daļa?

Darba drošība un veselības aizsardzība

- palīdz rādīt, ka uzņēmums ir sociāli atbildīgs,
- aizsargā un stiprina zīmola prestižu un zīmola vērtību,
- palīdz maksimāli celt strādnieku produktivitāti,
- nostiprina darba ņēmēju saistības pret uzņēmumu,
- veido daudz kompetentāku un veselīgāku darbaspēku,
- samazina uzņēmējdarbības izmaksas un darbības pārtraukumus,
- ļauj uzņēmumiem apmierināt klientu prasības attiecībā uz DDVA,
- iedrošina darbaspēku ilgāk dzīvot aktīvu dzīvi.

Katrs uzņēmums, ieguldot DDVA, var gūt ievērojamu labumu. Vienkārši uzlabojumi var celt konkurētspēju, rentabilitāti un darba ņēmēju motivāciju. DDVA vadības sistēmas īstenošana nodrošina efektīvu nelaimes gadījumu un veselības pasliktināšanās novēršanas vai samazināšanas sistēmu.

Galvenie DDVA principi

- Saistības un vadība DDVA uzlabošanā
- Efektīvas DDVA politikas un procedūras
- Proaktīvas riska novērtējuma programmas
- Apmācīti un kompetenti strādnieki
- Efektīvi riska kontroles pasākumi
- Nepārtraukti uzraudzības un pārskatīšanas procesi

Lai gan labas DDVA principi attiecas uz ikvienu organizāciju, komerciālie dzinējspēki lielām un mazām organizācijām var būt ļoti atšķirīgi.

Lielas organizācijas

Labi uzņēmumi jau sen ir atzinuši prestiža un reputācijas nozīmi.

“Uzņēmumi, kuri patur prātā savus “trīskārtējos gada rezultātus” (1), akciju tirgū pārspēj savus mazāk izsmalcinātos līdziniekus.”
The Economist

No lielām organizācijām sagaida arvien augstāku korporatīvās vadības standartu demonstrēšanu un lielāku ziņošanas prakšu pārskatāmību. Tas, ka uzņēmumiem ir jādarbojas tirgus vadītā ekonomikā cieši līdzās sabiedrībai, kura ir daudz informētāka par riskiem, nozīmē, ka daudzi uzņēmumi tagad saprot, cik daudz labuma var gūt, iekļaujot DDVA sniegumu to plašākā uzņēmējdarbības modelī:

- prestiža, zīmola vērtības un uzņēmuma reputācijas uzlabošana,
- korporatīvās sociālās atbildības (KSA) saistību izstrādāšana,
- investoru uzticības saglabāšana un veicināšana,
- pozitīvas ieinteresēto pušu iesaistīšanās attīstīšana.

“Valde atzīst, ka gan grupas korporatīvo sniegumu, gan tā vērtību ieinteresētajām pusēm ietekmē tās darba drošības un veselības aizsardzības sniegums. Tādēļ tā pieprasa, lai rīkotājdirektori un visi darba ņēmēji pozitīvi pieiet darba drošības un veselības aizsardzības jautājumiem.”

Uniq plc galvenais vadītājs (pārtikas nozare)

Korporatīvā sociālā atbildība (KSA) nozīmē, ka uzņēmums, plānojot savu darbības veidu, ņem vērā tā ekonomisko, sociālo un vides ietekmi. DDVA var ievērojami ietekmēt to, kā šie principi tiek īstenoti. Īpaši svarīgi ir

- iekļaut DDVA plašākās korporatīvās vadības iniciatīvās,
- nodrošināt, ka darbuzņēmēji un piegādātāji pienācīgi risina jautājumus saistībā ar DDVA riskiem,
- motivēt citus uzņēmumus veikt uzlabojumus DDVA jomā, līdzinieku spiediena rezultātā.

Produktivitāte un lietderība

No Lisabonas stratēģijas (2) izrietošās galvenās ES saistības ir ar lielākas konkurētspējas palīdzību piešķirt vienādu nozīmi paaugstinātai nodarbinātībai un produktivitātei. ES-15 nelaimes gadījumu darbā un arodslimību radītās izmaksas svārstās no 2,6 % līdz 3,8 % no iekšzemes kopprodukta. Ir iespējams gan samazināt nelaimes gadījumu skaitu un veselības problēmas, gan arī uzlabot ražošanu un lietderību, ja

- tiek uzlaboti darbaspēka motivācijas, sadarbības un morāles rādītāji,
- strādnieki ir daudz produktīvāki un darba metodes — daudz lietderīgākas,

(1) “Trīskārtējs gada rezultāts” ietver paplašinātu vērtību un kritēriju spektru, kuri domāti organizatorisko (un sabiedrisko) panākumu, ekonomisko, vides un sociālo panākumu novērtēšanai (http://en.wikipedia.org/wiki/Triple_bottom_line).

(2) Skatīt interneta vietnē (http://ec.europa.eu/growthandjobs/pdf/COM2005_024_en.pdf).

- tiek samazinātas neplānotas izmaksas, veicot efektīvu uzņēmējdarbības nepārtrauktības plānošanu,
- tiek uzlabota darba ņēmēju darbā pieņemšanas un paturēšanas procedūru kvalitāte,
- tiek samazinātas apdrošināšanas prēmijas,
- tiek samazināti iespējamās tiesāšanās draudi civiltiesās vai krimināltiesās.

Ieguldot labā DDVA, ieguldījumu atdevi var sasniegt pat līdz 12:1 (EUR 12 peļņa par katru ieguldīto EUR 1).

“Pastāv skaidra un tieša saistība starp korporācijas sociālo uzvedību un tās reputāciju, tirdzniecību, zīmolu un, patiesi, vispārējo vērtību. Jo lielāki kļūst uzņēmumi un pieaug to zīmolu vērtība, jo spēcīgāka kļūst šī savstarpējā saistība (un tās sekas).” *Leipziger* (*)

Mazie uzņēmumi

Daudzi mazi un vidēji uzņēmumi arī sāk atzīt, ka vāja DDVA rada izmaksas, bet labs DDVA sniegums dod ieguvumu. Visvairāk tas pamanāms šādā izteiksmē:

- uzņēmējdarbības klientu DDVA prasību apmierināšana, lai iegūtu un saglabātu līgumus,
- izvairīšanās no uzņēmuma darbības pārtraukšanas un galvenā personāla zaudēšanas,
- personāla motivēšana un to saistību saglabāšana,
- apdrošināšanas pieejamība un īstenojamība.

Jauni un augoši uzņēmumi, kuri cenšas panākt stabilu uzņēmējdarbības izaugsmi un stabilitāti, tagad saprot, kā to DDVA sniegums var to veicināt. Visvairāk tas pamanāms tad, ja uzņēmums spēj apmierināt klientu DDVA prasības.

“Tagad mums ir ne tikai augstāka personāla morāle un zemāks saslimstības rādītājs, bet arī ievērojami uzlabotas esošo klientu saglabāšanas iespējas. Tas patiesi ir svarīgi, kad jāgūst panākumi jaunā uzņēmējdarbībā un jāpalīdz uzņēmumam paplašināties.” *John Purnell, Cougar Automation Ltd* reģionālais direktors

Tas, ka korporatīvajiem uzņēmumiem jādarbojas atbildīgi, nozīmē, ka arī to piegādātājiem tiek izvirzītas prasības. Ieguldījumi labos DDVA standartos veicina uzņēmuma konkurētspēju, kas palielina iespēju saglabāt klientus un iegūt jaunu uzņēmējdarbību.

Produktivitāte un strādnieki

Vājš DDVA sniegums neproporcionāli ietekmē mazos uzņēmumus. Acīmredzamas ir cilvēku un uzņēmējdarbības izmaksas, kuras saistītas ar upuriem darbavietās, milzīgu ugunsgrēku vai augsta profila tiesas darbiem. Apmēram 60% uzņēmumu, kuriem darbības pārtraukums pārsniedz deviņas dienas, uzņēmējdarbību izbeidz. Savukārt uzņēmumi, kuriem veicas labi, var īstenot šādus produktivitātes ieguvumus:

- drošākas darba metodes, kas ļauj arī veikt darbu ātrāk un ar mazāku darbinieku skaitu,

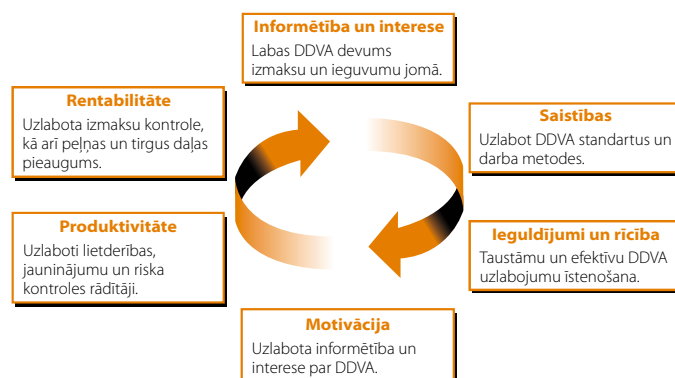
- samazinātas nelaimes gadījumu, negadījumu un sliktas veselības izmaksas — arī uz pusi samazināti slimības izraisīti darba kavējumi,
- uzlaboti kvalificēta personāla darbā pieņemšanas, motivācijas un darbā paturēšanas rādītāji.

Apdrošināšana

Uzņēmumi nedrīkst darboties bez pienācīgām apdrošināšanas garantijām, tas ir nelikumīgi, bet apdrošināšanas prēmijas pieaug, tādēļ arvien grūtāk ir tās iegūt. Strādnieku apdrošināšanas izmaksas ir atkarīgas no uzņēmējdarbības veida. Apdrošināšanas likmes administratīvajos darbos nepārsniedz 0,5% no algas; ražošanā likmes ir augstākas — apmēram 5%. Būvniecības darbībām, tādām kā jumtu likšana, apdrošināšanas likme sasniedz pat 15%. Vairākumā valstu, atkarībā no to apdrošināšanas sistēmas, tiek piedāvātas ievērojami paaugstinātas prēmijas vai atlaides no šīm “reģistrētajām” likmēm, kas nozīmē — ievērojami finansiāli ietaupījumi labiem uzņēmumiem un sodi sliktiem uzņēmumiem.

Lai notiek

Vēsts ir skaidra — **laba DDVA ir laba uzņēmējdarbība**. Uzņēmumiem ir jāiekļauj DDVA uzņēmuma vadībā un jāvairo organizācijas galveno lēmumu pieņēmēju informētība.

Vai jūsu klienti, investori vai bankas sagaida atbildīgu un pienācīgu, uz riska vadību pamatotu pieeju DDVA? Vai jūsu uzņēmējdarbība tiktu pārtraukta, ja notiktu negadījums? Vai viena vai vairāku galveno darbinieku zaudējums kaitētu jūsu uzņēmējdarbībai? Vai jūs varētu gūt labumu no lētākas apdrošināšanas vai uzlabotas produktivitātes? Ja atbilde uz jebkuru no šiem jautājumiem ir — jā, tad DDVA visticamāk ir galvenais uzņēmējdarbības veiksmes faktors jūsu uzņēmumam.

Plašāka informācija par DDVA un ekonomiskās attīstības rādītājiem ir pieejama šajā adresē: <http://osha.europa.eu/topics/business/performance>.

Plašāka informācija par DDVA un ekonomiskās attīstības rādītājiem Latvijā ir pieejama interneta vietnē <http://www.osha.lv>.

(*) D. Leipziger (2001). *SA8000: The definitive guide to the new social standard*. Financial Times Prentice Hall.